

En dialektisk analys av inkluderande utbildning för elever med autismspektrumtillstånd

Johanna Lüddeckens, Malmö Universitet

Bakgrund till presentationen

Bakgrunden till föreliggande abstract är den tredje forskningsfrågan i kappan till författarens pågående licentiatavhandling *Students with Autism Spectrum Conditions in inclusive education - a kaleidoscope of perspectives*, vars syfte och forskningsfrågor lyder:

Denna avhandling har som syfte att granska och skapa kunskap om olika möjligheter och hinder för elever med autismspektrumtillstånd (AST) att delta i en inkluderade skola och utbildning. Detta sker med ett teoretiskt ramverk där demokratiska koncept tillsammans med en dialektisk analys diskuterar ämnet ur två perspektiv; dels genom resultat från internationella vetenskapliga studier och dels genom svenska rektorers erfarenheter och angreppssätt av att arbeta med inkluderande utbildning i förhållande till alla elever, med ett fokus på elever med AST. (Lüddeckens, 2021, s. 17)

Den tredje forskningsfrågan, vilket ligger till grunden för föreliggande abstract, lyder:

RQ3. Vad visar de övergripande resultaten på i avhandlingen om följande dimensioner i förhållande till inkluderande utbildning som involverar elever med ASC:

- a.) komplexitet och kontextuell dimension,
- b.) historisk dimension och dess processer,
- c.) dimension av makt och maktrelationer, och
- d.) dimension av de samhälleliga faktorerna utanför skolan. (Lüddeckens, 2021, s. 17)

I det teoretiska ramverket används bland annat en *dialektisk analys* (Clark, Dyson och Millward, 1995; 1998) i diskussionen av resultaten i avhandlingen. I denna analys, vilken ligger nära *dilemmaperspektivet* (Nilholm, 2003), utgår Clark, Dyson och Millward (1995; 1998) från tanken att specialpedagogiken är påverkat av många krafter och processer, vilka "...temporärt finner en upplösningspunkt som i slutändan orsakar en sönderdelning" (Clark, Dyson och Millward, 1998, s. 170). Författarna menar att fyra dimensioner påverkar denna analys: a.) *komplexitet och kontextuell dimension*, vilka är relaterade till de komplexa delarna av specialpedagogikens praktik och dess komplexa processer, samt den kontext som den utformas i. Det är denna komplexitet Nilholm (2005) lyfter som dilemman, vilka uppkommer i de konkreta situationer och omständigheter som ses inom utbildningssystemet, vilkas komplexitet inte kan förbises. Vidare ser Clark, Dyson och Millward (1995; 1998) i sin analys en b.) *historisk dimension och dess processer*, i vilka specialpedagogiken producerats över tid, vilken öppnar upp spekulationer över hur dess framtid ska te sig. De ser även en c.) *dimension av makt och maktrelationer* gällande specialpedagogiken, de krafter som producerar och påverkar specialpedagogiken, vilken är kontrollerad och påverkad av en eller olika sociala grupper, så väl som en d.) *dimension av samhälleliga faktorer utanför skolan* vilka påverkar den specialpedagogiska praktiken.

Metod och analys

Artiklarna som ingår i avhandlingen är dels en systematisk forskningsöversikt (Lüddeckens, 2020), i vilken artiklar gällande inkludering för ungdomar med autismspektrumtillstånd (AST) granskas, samt dels en intervjustudie med rektorer (Lüddeckens, Anderson och Östlund, 2021), vilka delar sina upplevelser och erfarenheter av inkluderande utbildning som involverar alla elever, i artikeln med ett fokus på elever med AST. I avhandlingens kappas diskuteras resultaten som kan ses i artiklarna och analyserades med en tematisk analys, vilket förklaras delvis som att "...identifiera mönster inom och över data i förhållande till deltagarnas upplevda erfarenheter, åsikter och perspektiv samt beteende och praxis; "erfarenhetsforskning" som försöker förstå vad deltagarna tycker, känner och gör" (Clark och Brown, 2017, s. 297).

Resultat

I avhandlingens artiklar (Lüddeckens, 2020; Lüddeckens, Anderson och Östlund, 2021) definieras begreppet inkludering som individens egen känsla av sammanhang, att inkludering i skolan kännetecknas av elevens egen uppfattning av att vara socialt accepterad och ha tillgång akademiskt till undervisningen och läroplanens mål (Lüddeckens, 2020).

Avhandlingens tredje forskningsfråga har flera olika tentativa svar som generellt här sammanfattas med att det ses som viktigt att utveckla strukturer i skolsystemet som främjar till flexibla lösningar för den enskilde eleven. Men hur kan detta ske? Tidigare forskning i området pekar också på vikten av skolpersonalens kompetenshöjning i att organisera och verkställa en differentierad undervisning i klassrummet och att personalen i skolan utvecklar en samsyn på inkluderande värden och vad inkludering är. Var är vi på väg och vad vill vi som samhälle? Syftar vi till utveckla attityder och värderingar som främjar till att förhöja och främja för mångfalden i skolan/samhället, där vi ser individers olikheter som en styrka? Eller är vi på väg mot ett mer konformistiskt samhälle, där individer som passar in i förutbestämda mallar baserade på de rådande perspektiven? Parametrar som makt, sociala normer, värderingar, vuxnas kompetens, erfarenhet, ansvarstagande och skicklighet verkar att ha en del påverkan på beslut och planeringen kring elever med AST. Elevens röst ses som en viktig del för att goda beslut ska kunna tas, och det behövs utvecklas strukturer och instrument som främjar till att det sker. I detta arbete ses rektorers arbete med och deras inställning till inkludering som en viktig del.

Implikationer till praktiken och forskningen i området

De tentativa resultaten föreslås kunna bidra med en vidare förståelse för begreppet inkludering i relation till elever med AST. Resultaten i intervjustudien med rektorer kan potentiellt initiera ett forum för vidare diskussioner om rektorers möjligheter till att arbeta med inkludering och inkluderade värden i en skolorganisation som är ganska reglerad demokratiskt och politiskt, samt uppmana till vikten av autenticitet och ansvarstagande bland de professionella som arbetar i skolsystemet och dess

intressenter. Resultaten föreslås också att kunna bidra med en diskussion om vikten att utveckla flexibla strukturer som främjar att utveckla en differentierad undervisning och användandet av elevperspektiv i beslutsprocesser.

Referenser

Clark, C., Dyson, A., & Millward, A. (1995). *Towards inclusive schools?* London: David Fulton.

Clark, C., Dyson, A., & Millward, A. (red.). (1998). *Theorizing Special Education*. London: Ruthledge.

Clarke, V., & Braun, V. (2017). "Thematic analysis". *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297–298.

Lüddeckens, J. (2020). Approaches to Inclusion and Social Participation in School for Adolescents with Autism Spectrum Conditions (ASC)—a Systematic Research Review. *Review Journal Autism and Developmental Disorders*, 8, 37-50.

Lüddeckens, J., Anderson, L., & Östlund, D. (2021). "All children are everyone's children": Principals' perspectives of inclusive education involving students with Autism Spectrum Conditions. [Manuscript inlämnat för publicering]. *Journal of Educational Administration*.

Lüddeckens, J. 2021. *Students with Autism Spectrum Conditions in inclusive education – A kaleidoscope of perspectives*. [Opublicerad licentiatavhandling].

Nilholm, C. 2003. *Perspektiv på specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

Nilholm, C. 2006. Special education, inclusion and democracy. *European Journal of Special Needs Education*, 21(4), 431–445.

Thorne, S. (2016). *Interpretive description: qualitative research for applied practice*. New York and London: Routledge.